

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Pakiet dotyczący unii energetycznej

(2015/C 423/12)

Sprawozdawca:	Pascal MANGIN (FR/EPL), członek Rady Regionalnej Alzacji
Dokumenty źródłowe:	Strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu COM(2015) 80 final oraz Osiągnięcie docelowego poziomu 10 % w zakresie elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych – Przygotowanie europejskiej sieci elektroenergetycznej na 2020 r. COM(2015) 82 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Główne przesłania

1. Podkreśla, że aby osiągnąć cele unii energetycznej, państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne powinny zapewnić ścisłe egzekwowanie obowiązującego prawodawstwa dotyczącego rynku wewnętrznego oraz polityki energetycznej i klimatycznej.
2. Przypomina, że energia była podstawą budowania Europy (traktat paryski z 1951 r., traktat EWEA z 25 marca 1957 r.); stwierdza, że wybór między różnymi źródłami energii i ogólna struktura zaopatrzenia w energię pozostają prerogatywami państw członkowskich (art. 194 TUE), podkreśla jednak, że silniejsza koordynacja na poziomie UE jest niezbędna do zapewnienia prawidłowego działania rynku energii, do zwiększenia konkurencyjności oraz do podążania w kierunku zrównoważonych i bezpiecznych dostaw energii dla wszystkich obszarów UE.
3. Odnotowuje, że unia energetyczna składa się z pięciu równoważnych wymiarów, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 20 marca 2015 r.
4. Przyjmuje z zadowoleniem przyjęcie przez Komisję pakietu nieustawodawczego dotyczącego unii energetycznej, który jest dużym krokiem naprzód w kierunku większego zintegrowania rynku energetycznego między 28 państwami członkowskimi, a także ram umożliwiających poszerzenie dyskusji na temat najistotniejszych aktualnych kwestii polityki energetycznej, które Komitet Regionów poruszył już w swych pracach politycznych i ostatnich opiniach na temat zrównoważonej energii, konkurencyjnej energii po przystępnej cenie i bezpieczeństwa dostaw energii.
5. Wzywa Komisję Europejską do przestrzegania zasad pomocniczości i proporcjonalności w przyszłych wnioskach ustawodawczych dotyczących unii energetycznej.
6. Przypomina znaczenie importu energii w bilansie handlowym UE i jej rosnącą zależność od państw trzecich.
7. W związku z powyższym wzywa do podjęcia inicjatyw regulacyjnych oraz realizacji projektów infrastrukturalnych, które umożliwią skuteczne zajęcie się problemem nadmiernej zależności importowej państw UE od pojedynczych dostawców.
8. Przypomina, że europejski system zaopatrzenia w energię elektryczną znajduje się obecnie w fazie przemian. Ma on znaczne nadwyżki zdolności produkcyjnych, ponieważ wprowadzenie energii ze źródeł odnawialnych o nieprzewidywalnej charakterystyce produkcji wymaga większej energii bilansującej, a ponadto konieczne jest zastąpienie wielu starszych elektrowni; jednocześnie jednak bezpieczeństwo dostaw energii wzbudza pewne obawy, którymi należy się bezzwłocznie zająć.
9. Stwierdza, że wzrost produkcji energii odnawialnej wywołał spadek cen na europejskim rynku hurtowym i rentowności historycznych środków produkcji, co z kolei paradoksalnie doprowadziło w pewnych przypadkach do ponownego otwarcia elektrowni węglowych, a co za tym idzie, do wzrostu emisji CO₂. Przyznaje, że jedną z przyczyn tej sytuacji jest brak wystarczających mechanizmów umożliwiających promowanie inwestycji, które mogłyby zwiększyć wydajność i zrównoważoność tych systemów.

10. W przedstawionych dokumentach nie znajduje żadnych wskazówek co do tego, jak rozwiązać jeden z najważniejszych problemów transformacji energetycznej, tj. w jaki sposób można pogodzić długoterminowe inwestycje z wysokim poziomem zmienności wynikającym z postępującego otwarcia rynków. Problem ten dotyczy w równym stopniu elektrowni wodnych i szczytowo-pompowych, co nowoczesnych, wysoce wydajnych elektrociepłowni gazowych i instalacji gazowo-parowych.

11. Podkreśla, że rynek energii elektrycznej stoi przed wielkimi wyzwaniami, czego oznaką są stale spadające ceny na rynku hurtowym, które nie odzwierciedlają całkowitych kosztów koniecznych do rozwoju i modernizacji infrastruktury; ponadto podkreśla, że rynek powinien korzystać z istniejących w różnych państwach członkowskich zasobów i infrastruktury, a jednocześnie uwzględniać fakt, że pewne podmioty rynkowe działają w różnych krajach, a nawet na poziomie europejskim.

12. Odnotowuje, że rośnie cena końcowa energii elektrycznej dla obywateli europejskich na skutek dużych potrzeb inwestycyjnych, wzrostu podatków, wspierania energii ze źródeł odnawialnych i innych rodzajów energii oraz monopolistycznego ustalania cen dla konsumentów, a także z uwagi na ukryte dotacje na produkcję energii ze źródeł kopalnych i innych źródeł nieodnawialnych.

13. Uważa, że kluczowe znaczenie ma powiązanie polityki europejskiej przeciwdziałającej globalnemu ociepleniu z polityką energetyczną, i przypomina, że sprawne funkcjonowanie rynku emisji prowadzące do rzeczywistej ceny CO₂, wraz ze wzrostem efektywności energetycznej i inwestycjami w odnawialne źródła energii, są najskuteczniejszymi narzędziami przeprowadzenia pożądaných inwestycji w ekologicznej gospodarce niskoemisyjnej.

14. Zauważa, że trzeba położyć kres „polowaniu na dotacje”, w pełni internalizując koszty energii i zmniejszając nierównowagę między różnymi systemami wsparcia i dotacji; wzywa Komisję Europejską do opublikowania wytycznych i zaleceń w celu zharmonizowania różnych systemów wsparcia, dotacji i zachęt podatkowych w całej UE.

15. Wyraża poważne obawy, że całkowicie nie uwzględnia się obiektywnych wad energetyki jądrowej ani zagrożeń z nią związanych. Jeżeli mówi się, że UE zajmuje wiodącą pozycję w „najbezpieczniejszym na świecie wytwarzaniu energii jądrowej”, to sugeruje się w ten sposób domniemane bezpieczeństwo, tymczasem nie wspomina się o związanych z tym zagrożeniach. Także stwierdzenie, że UE musi zadbać o spełnienie najwyższych norm w zakresie utylizacji odpadów jądrowych, sugeruje, że istnieje rzeczywista możliwość utylizacji tego rodzaju odpadów. Jednak przy obecnym stanie techniki możliwe jest tylko składowanie odpadów jądrowych, nie udaje się zaś dokonać rzeczywistego ich usunięcia. Problem utylizacji zostaje więc tylko odroczone, lecz bynajmniej nie rozwiązany.

16. Wyraża ubolewanie, że energetykę jądrową przedstawia się w sposób nader niewłaściwie wyważony, oceniając ją zdecydowanie zbyt pozytywnie i w znacznej mierze bezkrytycznie. W wielu miejscach tekstu używa się określenia „niskoemisyjny” jako hasła wywoławczego dla energii jądrowej; gdyby pojęcie to miało się odnosić w pierwszej kolejności do odnawialnych źródeł energii, brzmiałoby „niskoemisyjna energia odnawialna”. Stwarza się wrażenie, jakoby energia jądrowa była niezbędnym środkiem dekarbonizacji; tworząc takie powiązanie między redukcją emisji CO₂ a energią jądrową, formułuje się wątpliwą propozycję, zważywszy na wspomnianą wcześniej swobodę decyzji państw członkowskich w kwestiach energetyki.

17. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję zreformowania systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) i podkreśla, że unia energetyczna musi iść w parze z usprawnieniem tego systemu, ponieważ źle działający ETS doprowadzi do fragmentacji rynku wewnętrznego i wypaczenia warunków konkurencji; to z kolei może spowodować powrót do korzystania ze środków krajowych.

18. Uważa, że europejska polityka energetyczna jest istotnym czynnikiem stymulującym spójność terytorialną na szczeblu UE, gdyż uwzględnia ograniczenia i atuty poszczególnych obszarów, oraz że połączenie sił i słabości każdego z nich powinno prowadzić do powszechnej poprawy sytuacji; podkreśla w szczególności, że przejście na niskoemisyjną, zrównoważoną energię przedstawia duży potencjał rozwoju w wielu regionach, zwłaszcza w tych, które obecnie pozostają z tyłu, lecz dysponują być może zrównoważonymi źródłami energii takimi jak energia słoneczna lub wiatr.

19. Wyraża gotowość do włączenia się do niedawno zainicjowanej dyskusji w sprawie unii energetycznej jako partner instytucjonalny i do udziału w pracach innych instytucji, zwłaszcza dotyczących prawodawstwa i zarządzania unią energetyczną, poprzez sporządzanie zaleceń politycznych.
20. Podkreśla rolę samorządów w zwiększaniu bezpieczeństwa dostaw energii oraz rozwoju wspólnego rynku energii w Unii Europejskiej.
21. Odnotowuje również szczególną rolę powierzoną samorządom lokalnym i regionalnym w pakiecie dotyczącym unii energetycznej, jeżeli chodzi o wysiłki na rzecz efektywności energetycznej budynków, i przyjmuje z zadowoleniem zaangażowanie Komisji na rzecz poprawy warunków ramowych finansowania projektów dotyczących efektywności energetycznej, między innymi na szczeblu lokalnym i regionalnym.
22. Domaga się ściślejszego włączenia w prace Komisji mające konkretnie na celu opracowanie nowej inicjatywy finansowania inteligentnych budynków, a także środków poprawiających efektywność energetyczną już istniejących budynków.
23. Wyraża niemniej ubolewanie, że w kluczowych obszarach pakietu dotyczącego unii energetycznej, takich jak energia ze źródeł odnawialnych, innowacja, technologia, bezpieczeństwo dostaw i stosunki zewnętrzne, brakuje wzmianki o samorządach lokalnych; postuluje większy udział Komitetu Regionów oraz uwzględnienie jego zaleceń politycznych w procesie przygotowania przez Komisję nowych przepisów przewidzianych w pakiecie dotyczącym unii energetycznej.
24. Zauważa, że miarą powodzenia unii energetycznej jest jej wartość dodana, która polega na zapewnieniu swobodnego przepływu energii, bezpieczeństwa energetycznego i przejrzystości sektora energii przy konkurencyjnych i rozsądnych cenach, jest to bowiem podstawą modernizacji sektora energetycznego na potrzeby rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, niezbędnej dla realizacji celów związanych ze zmianą klimatu. Bezpieczeństwo energetyczne, zakończenie tworzenia wewnętrznego rynku energii i modernizacja infrastruktury są kluczowym elementem unii energetycznej, wszelkie inne działania na rzecz ustanowienia unii energetycznej muszą także być ukierunkowane na wzmocnienie tych kluczowych aspektów.
25. Przypomina znaczenie poparcia politycznego wszystkich szczebli dla skutecznego wdrażania polityki europejskiej i podkreśla, że urzeczywistnienie ambitnej wizji unii energetycznej będzie wymagać silnego zaangażowania instytucji europejskich, państw członkowskich, parlamentów krajowych, samorządów lokalnych i regionalnych, przedsiębiorstw i obywateli na ich własnym szczeblu, z poszanowaniem kompetencji każdego z nich.
26. Podkreśla rolę samorządów lokalnych, które mają kluczowe znaczenie dla unii energetycznej, zwłaszcza w zakresie oszczędności energii w transporcie miejskim i międzymiastowym, międzyregionalnych strategii w zakresie komunikacji, transgranicznej infrastruktury energetycznej, współpracy w dziedzinie nowych technologii magazynowania, współfinansowania inteligentnych i energooszczędnych budynków publicznych, przyjmowania przepisów dotyczących gospodarki niskoemisyjnej, a także wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu współpracy transgranicznej w dziedzinie energii odnawialnej. Władze lokalne i regionalne niekiedy posiadają infrastrukturę produkcyjną i są producentami energii.
27. Podkreśla, że Porozumienie Burmistrzów jest dobrym przykładem udziału samorządów lokalnych w realizacji zrównoważonej polityki energetycznej. Przypomina, że Komitet Regionów stanowczo poparł tę inicjatywę, i uważa, że trzeba bardziej zdecydowanie uznać jej wartość jako możliwego motoru unii energetycznej i realizacji celów energetycznych UE do 2030 r.; apeluje do Komisji o zwiększenie wsparcia dla Porozumienia Burmistrzów do 2030 r. w celu pozyskania nowych sygnatariuszy; wzywa również do wspierania inicjatyw lokalnych i regionalnych, takich jak inicjatywy prowadzone przez Eurocities oraz Radę Gmin i Regionów Europy, które nie wynikają wprost bezpośrednio z tego porozumienia, lecz umożliwiły osiągnięcie ambitnych rezultatów.

Odnosnie do ambitnych celów w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych na 2030 r.:

Rozszerzenie wsparcia dla szczebla regionalnego i lokalnego

28. Stwierdza, że należy wzmocnić i stworzyć międzynarodowe, krajowe i regionalne struktury wsparcia dla działań w dziedzinie energii i klimatu prowadzonych na szczeblu lokalnym i regionalnym. Można to robić zarówno w ramach Porozumienia Burmistrzów, jak i poza nim, poprzez współpracę między władzami lokalnymi i regionalnymi, państwami członkowskimi, regionami, regionalnymi agencjami energetycznymi itp.

29. Podkreśla, że współpraca regionalna między państwami członkowskimi jest jednym z najważniejszych czynników sprzyjających tworzeniu w pełni funkcjonującego jednolitego rynku energii UE i unii energetycznej. Współpraca regionalna powinna zostać dodatkowo wzmocniona i przeniesiona na wyższy poziom, w szczególności po to, aby realizować wyższe priorytety polityczne i zapewnić funkcjonowanie prawdziwej unii energetycznej poprzez integrację regionalną.

30. Przypomina, że środki UE nie powinny być nastawione tylko na duże metropolie, ponieważ około 56 % miast i miejscowości w UE ma niewielkie lub średnie rozmiary i liczy od 5 000 do 100 000 mieszkańców, a wywiera silny skumulowany wpływ.

31. Proponuje w związku z tym np. zbadanie możliwości utworzenia wspieranego przez KR, w ścisłej współpracy z Porozumieniem Burmistrzów, forum terytorialnego dla władz lokalnych i regionalnych UE, obejmującego sekcję poświęconą unii energetycznej, które to forum mogłoby pomóc w rozpowszechnianiu sprawdzonych rozwiązań, informacji o możliwościach finansowania i wyników badań oraz promowaniu dobrych sposobów zdobywania poparcia i akceptacji obywateli dla projektów z zakresu transformacji energetyki.

32. Działania na poziomie samorządowym powinny zmierzać w stronę dywersyfikacji dostawców, źródeł i tras przesyłu surowców. Stąd istotna jest realizacja projektów wspólnego zainteresowania (PCI), także na poziomie samorządowym, poprzez usprawnienie procedur, wydawanie zezwoleń itp.

33. Apeluje o branie pod uwagę stanowisk zaangażowanych regionów w procesie konsultacji PCI.

Uwzględnienie starań i wkładu samorządów lokalnych

34. Przypomina, że samorządy lokalne dobrowolnie realizują często cele ambitniejsze od tych, które przewidziano w prawodawstwie Unii Europejskiej.

35. Podkreśla potrzebę ustanowienia dobrowolnych mechanizmów agregacji popytu (wspólne zakupy) i wskazuje na dobre praktyki funkcjonujące w tym obszarze na poziomie samorządowym (wspólne zakupy ciepła).

36. Zachęca Komisję do sporządzenia wykazu dobrych praktyk i do wykorzystania ich jako podstawy do przełożenia celów unii energetycznej na przepisy.

37. Proponuje utworzenie forum terytorialnego, w ścisłej współpracy z Porozumieniem Burmistrzów, które to forum mogłoby wspierać Komisję Europejską w tym zadaniu i gromadzić zobowiązania władz lokalnych, zapewniając ich niezbędne nagłośnienie i dbając o ich kompatybilność i rzetelność.

Wzmocnienie i poszerzenie działalności Porozumienia Burmistrzów

38. Przypomina wielopłaszczyznowe podejście, które zostało skutecznie zastosowane w odniesieniu do Porozumienia Burmistrzów i które powinno zostać rozwinięte i przeszczepione na inne obszary działania w ramach unii energetycznej.

39. Wskazuje, że Komitet Regionów jest gotów wziąć udział w sporządzaniu strategii Porozumienia Burmistrzów na okres po 2020 r.

40. Podkreśla znaczenie wymiany danych na temat energii – w kontekście ram prawnych państw członkowskich oraz z poszanowaniem ewentualnego przyszłego prawodawstwa wspólnotowego – między kluczowymi partnerami w sektorze energii (w tym agencjami energetycznymi, operatorami sieci, centrami monitorowania i przedsiębiorstwami), zaangażowanymi w tworzenie projektów i przedsiębiorstw energetycznych na szczeblu lokalnym i regionalnym, zarządzanie nimi i ich prowadzenie, w celu opracowywania, wdrażania i monitorowania planów działania na rzecz zrównoważonej energii (SEAP), z wykorzystaniem lokalnych danych dotyczących energii do sporządzenia inwentaryzacji emisji służącej za punkt odniesienia (BEI).

Zachęca do uczynienia z najbardziej oddalonych obszarów prawdziwych laboratoriów transformacji energetyki

41. Uznaje szczególny charakter obszarów najbardziej oddalonych, które najczęściej nie są podłączone do sieci elektrycznej i które są zależne od kosztownej produkcji energii węglowej, choć mają duży potencjał rozwoju energii ze źródeł odnawialnych.

42. Apeluje do Komisji o wsparcie innowacyjnych projektów na obszarach najbardziej oddalonych w celu przekształcenia ich w prawdziwe laboratoria transformacji energetycznej.

Odnosnie do finansowania projektów w zakresie efektywności energetycznej/zrównoważonej energii na szczeblu lokalnym i regionalnym:

Zapewnienie skutecznych narzędzi finansowych

43. Potwierdza, że pierwszoplanowe znaczenie nadaje współpracy z innymi instytucjami, której celem jest poprawa warunków regulacyjnych i finansowych mających zastosowanie do inwestycji lokalnych i regionalnych w zrównoważoną energię; podkreśla wagę udanych inicjatyw EBI, a także dalszej współpracy przy środkach inżynierii finansowej.

44. Uznaje znaczenie skuteczniejszego propagowania instrumentów finansowych, szczególnie na rzecz efektywności energetycznej, niskoemisyjnych technologii i energii ze źródeł odnawialnych w sektorze transportu i budownictwa, zwłaszcza na szczeblu lokalnym, takich jak przyszła inicjatywa Komisji dotycząca inteligentnego finansowania inteligentnych budynków, która ma zdaniem Komitetu zasadnicze znaczenie.

45. Zachęca Komisję do wskazania i podkreślenia dobrych praktyk na szczeblu lokalnym w zakresie wsparcia działań na rzecz efektywności energetycznej w budownictwie, między innymi w celu opracowania innowacyjnych i skutecznych mechanizmów finansowania w ramach funduszy EBOR, EBI i innych programów finansowania UE, a także tworzenia synergii między nimi. Obok poprawy efektywności energetycznej przegród zewnętrznych należy jednocześnie położyć nacisk na zmniejszenie zapotrzebowania na energię poprzez lokalne i zbiorowe rozwiązania, takie jak miejskie systemy chłodzenia i ogrzewania.

46. W związku z tym wzywa, by fundusze i instrumenty finansowe UE i EBI wspierały nie tylko duże projekty infrastrukturalne, lecz również projekty o mniejszym zasięgu, w zależności od ich wartości z punktu widzenia społeczności lokalnych.

47. Podkreśla, że polityka ta będzie w wielu przypadkach zależała od uruchomienia finansowania prywatnego. Aby to osiągnąć, otoczenie prawne musi być zharmonizowane i zabezpieczone, a jednocześnie musi umożliwiać rozwój innowacji, tak by zapewnić konsumentom system o bardziej inteligentnym charakterze oraz lepsze i tańsze usługi.

48. Krytycznie ocenia fakt, że znacznie utrudniono by publiczne inwestycje w produkcję energii odnawialnej, gdyby plany Komisji Europejskiej zostały wdrożone. Ambitny cel, by do roku 2030 zwiększyć w całej UE udział energii odnawialnej o co najmniej 27 %, jest niemal niemożliwy do zrealizowania wyłącznie przy wsparciu mechanizmów rynkowych, które nie mogą zakłócać funkcjonowania wewnętrznego rynku energii, a to dlatego, że w ten sposób znacznie ograniczy się pole manewru państw członkowskich oraz władz regionalnych i lokalnych.

49. Apeluje, aby wykorzystywanie i wspieranie energii ze źródeł odnawialnych było nadal możliwe we wszystkich państwach członkowskich, gdyż centralizacja sterowana na poziomie UE sprawiłaby, że w poszczególnych państwach członkowskich nie można byłoby już wspierać wielu odnawialnych źródeł energii; tym samym znacząco wzrosłoby zapotrzebowanie na połączenia międzysystemowe. Nie należy stawiać regionalnej energetyki odnawialnej w niekorzystnym położeniu.

50. Wzywa Komisję do dopilnowania, by nowe wytyczne dotyczące pomocy państwa nie generowały dodatkowych kosztów dla projektów lokalnych i regionalnych w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej czy też dla modeli lokalnych zbudowanych wokół inteligentnych sieci (smart grids) i magazynowania, które nie są w stanie odeprzeć konkurencji ze strony dużych podmiotów.

Odnosnie do nacisku, jaki kładzie się na konsumentów na wewnętrznym rynku energii:

51. Przyjmuje z zadowoleniem komunikat Komisji w sprawie „nowego ładu” (New Deal) dla konsumentów energii, gdyż obejmuje on dziedziny uznane w ostatnich opiniach Komitetu w sprawie polityki energetycznej za kluczowe, zwłaszcza dla aktywnego udziału konsumentów w systemie energetycznym; przypomina, że na szczeblu UE należy również zająć się kwestią ubóstwa energetycznego i ochrony grup konsumentów znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Wsparcie efektywności energetycznej w celu zmniejszenia zużycia energii

52. Uznaje, że zasadnicze znaczenie ma cel Unii Europejskiej polegający na większym wykorzystaniu potencjału efektywności energetycznej w sektorze budownictwa. Rozwiązania w tej dziedzinie powinny obniżyć rachunki mieszkańców za energię, jak również zmniejszyć ślad węglowy UE i zależność od importu energii.

53. Przypomina, że wsparcie dla skutecznej izolacji energetycznej mieszkań może mieć istotne znaczenie dla przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu i rozwoju zatrudnienia na szczeblu lokalnym.

54. Podkreśla, że powyższa polityka może być w pełni skuteczna jedynie pod warunkiem że będzie realizowana na szeroką skalę.

55. Przypomina w tym względzie, że skuteczność powyższego środka opiera się na ambitnych celach efektywności energetycznej oraz ścisłej współpracy władz lokalnych i mieszkańców.

Zapewnienie skutecznych przepisów w celu ochrony konsumentów

56. Podkreśla, że przepisy są niezbędnym elementem funkcjonowania rynku energii i że wprowadzenie sygnału cenowego jest konieczne do optymalnego umiejscowienia infrastruktury oraz środków produkcji, a także do umożliwienia wspólnych działań ukierunkowanych na optymalizację kosztów ponoszonych przez użytkowników. Ponadto rozbieżność w kosztach energii na szczeblu lokalnym może przyczynić się do przejrzystości warunków konkurencji.

57. Stwierdza, że z punktu widzenia konsumentów kluczowe jest zapewnienie przejrzystości funkcjonowania rynku gazu i elektryczności w Unii Europejskiej. Narzędzia dostępne w tym zakresie na mocy m.in. rozporządzenia w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (REMIT) powinny być należycie stosowane. Komitet Regionów wzywa w związku z tym Komisję Europejską do zapewnienia Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER), począwszy od 2016 r., odpowiednich środków w budżecie na realizację tego zadania.

58. Wzywa Komisję Europejską do przedstawienia w ramach planowanych inicjatyw legislacyjnych skutecznego mechanizmu kontroli *ex ante* umów międzynarodowych i kontraktów handlowych celem zagwarantowania ich zgodności z prawem UE oraz priorytetami w zakresie polityki bezpieczeństwa energetycznego UE.

59. Mając powyższe na uwadze, odnotowuje potrzebę wzmocnienia przejrzystości rynku także w ramach przeglądu rozporządzenia o bezpieczeństwie dostaw gazu (SoS).

60. Przypomina, że sektor energii jest bardzo kapitałochłonny, co wymaga długoterminowej stabilności regulacyjnej.

61. Odnotowuje, że wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych, która jest z natury bardziej rozproszona, wiąże się z rozproszeniem miejsc produkcji i, tym samym, z dużym zaangażowaniem samorządów lokalnych. Pozwoli to w szczególności wzmocnić produkcję energii wewnątrz UE.

62. Domaga się, by Unia Europejska zachęcała krajowe organy regulacyjne do włączenia do swego gremium przedstawiciela samorządów lokalnych.

63. Postuluje, by do ACER należał przedstawiciel samorządów lokalnych, który mógłby zostać wyznaczony przez Komitet Regionów.

Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu: priorytet na szczeblu europejskim

64. Ubolewa nad wzrostem ubóstwa energetycznego, czyli sytuacji osób, które nie mają normalnego i regularnego dostępu do źródeł energii niezbędnych do zaspokojenia ich potrzeb nie tylko w swoim mieszkaniu, lecz również podczas podróży.

65. Proponuje, by opracowano definicję ubóstwa energetycznego uwzględniającą specyfikę poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej i by wyznaczono europejskie wskaźniki w celu lepszego rozpoznania tego problemu i lepszego zajęcia się nim.

66. Proponuje, by forum samorządów terytorialnych organizowało regularnie posiedzenie w celu omówienia ubóstwa energetycznego, popularyzacji inicjatyw lokalnych, krajowych i europejskich, a także sformułowania praktycznych zaleceń dla decydentów reprezentujących politykę, stowarzyszenia i przemysł.

67. Uważa, że przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu powinno wynikać z polityki realizowanej w dziedzinie efektywności energetycznej i transportu – przyjmując zwłaszcza formę działań ukierunkowanych na budynki zamieszkałe przez rodziny o niskich dochodach – oraz w dziedzinie kształcenia i polityki społecznej.

68. Jest zdania, że opanowanie najtrudniejszych sytuacji wymaga całościowego podejścia do problemu, które może obejmować środki w zakresie polityki społecznej, bezpośrednie wsparcie finansowe, inicjatywy dotyczące informacji i poradnictwa, lecz również bardziej długoterminowe rozwiązania w dziedzinie polityki energetycznej.

Inteligentne sieci i liczniki: narzędzia służące konsumentom

69. Podkreśla potrzebę szybszego wdrażania inteligentnego systemu zarówno na szczeblu sieci, jak i producenta/konsumenta w celu optymalizacji całego systemu i wprowadzenia inteligentnych liczników, które znacznie przyczyniają się do zoptymalizowanego zarządzania popytem przy aktywnym udziale konsumentów; przypomina w tym kontekście o potrzebie uwzględnienia kwestii ochrony danych osobowych i bezpieczeństwa danych.

Odnosnie do infrastruktury energetycznej: niezbędne powiązanie niektórych państw

70. Uznaje znaczenie strategiczne w pełni zintegrowanego wewnętrznego rynku energii obejmującego wzajemne połączenia gazowe i elektryczne w całej UE; zgadza się, że niezbędne jest zadbanie o to, by istniejąca infrastruktura była optymalnie wykorzystywana przed zainwestowaniem w nową infrastrukturę i by inwestycje w inteligencję sieci i systemu miały pierwszoplanowe znaczenie.

71. Podkreśla wagę inwestowania w infrastrukturę energetyczną i wzywa do włączenia Komitetu Regionów do działalności forum infrastruktury energetycznej.

72. Podkreśla konieczność inwestowania w odporną infrastrukturę energetyczną, tak aby zmniejszyć ryzyko związane z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka. Przypomina, że budowa odpornej infrastruktury jest mniej kosztowna niż modernizacja.

73. Przypomina niemniej, że infrastrukturę finansują konsumenci i dlatego też trzeba oprzeć się na szczegółowej ocenie kosztów i korzyści oraz podjąć faktyczny wysiłek, by poinformować obywateli i włączyć ich w planowanie, tak by zapewnić szerokie poparcie opinii publicznej dla tych inwestycji w rozsądnych ramach czasowych.

74. W celu zapewnienia optymalnej skuteczności mechanizmów solidarnościowych w ramach rozporządzenia o bezpieczeństwie dostaw gazu (SoS) proponuje wprowadzenie obligatoryjnych transgranicznych planów prewencyjnych i planów reagowania kryzysowego. Definicje odbiorców chronionych w rozumieniu rozporządzenia SoS powinny zostać zharmonizowane, tak aby nie ograniczać możliwości świadczenia wzajemnej pomocy między państwami na wypadek kryzysu dostaw gazu.

Uznanie wkładu samorządów lokalnych w zabezpieczenie sieci elektroenergetycznej

75. Stwierdza, że samorządy lokalne odgrywają ważną rolę w zabezpieczaniu potrzeb produkcyjnych w zakresie energii za pomocą optymalnego rozmieszczenia środków produkcji, zwłaszcza poprzez uwzględnienie lokalnego potencjału energetycznego.

76. Uważa, że na szczeblu lokalnym trzeba również wspierać innowacje w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, bezpiecznych sposobów przemieszczania się, modernizacji istniejącej infrastruktury energetycznej, budowy inteligentnych elektrowni, wychwytywania dwutlenku węgla i magazynowania energii.

77. Proponuje, że zgodnie z zasadą pomocniczości Unia Europejska mogłaby zachęcać do opracowania projektów w zakresie rozwoju systemu energetycznego ustalanych przynajmniej na szczeblu regionalnym, których spójność byłaby monitorowana na szczeblu europejskim.

Przekształcenie obszarów przygranicznych w laboratoria unii energetycznej

78. Ubolewa, że z powodu efektu granicy i zróżnicowania przepisów krajowych wiele obszarów transgranicznych znajduje się często w niekorzystnej sytuacji lub nie może w pełni wykorzystać swego potencjału w zakresie innowacyjnych i zrównoważonych rozwiązań energetycznych. Dlatego sugeruje, że Komisja powinna wspierać dobrowolne dążenie regionów do przewyciężenia negatywnego efektu granicy.

79. Zachęca UE do wspierania w razie konieczności ram prawnych i regulacyjnych, takich jak EUWT, sprzyjających powiązaniu systemu dystrybucyjnego po obu stronach granicy i zoptymalizowaniu integracji energetycznej.

80. Zachęca Komisję Europejską do szczególnego wsparcia opartych na współpracy regionalnej projektów w dziedzinie dystrybucji.

81. Proponuje, by stale zapewniano odpowiednią równowagę między wydatkami Unii Europejskiej na dużą infrastrukturę transgraniczną a zaspokojeniem potrzeb lokalnych, tak by jeszcze lepiej podłączyć do sieci energię ze źródeł odnawialnych produkowaną lokalnie i równocześnie rozwinąć inteligentne systemy dystrybucyjne.

Odnosnie do badań naukowych i innowacji jako motoru transformacji energetyki i tworzenia miejsc pracy:

82. Uznaje strategiczne znaczenie badań naukowych i innowacji w dziedzinie technologii energetycznej dla skutecznej dekarbonizacji systemu energetycznego UE, a co za tym idzie dla zmniejszenia emisji.

83. Podkreśla, że priorytetem Unii energetycznej musi być tworzenie, w ścisłej współpracy z ośrodkami badawczymi i uniwersyteckimi, zaawansowanych technologicznie branży przemysłowych sprzyjających aktywnemu zarządzaniu popytem, inteligentnemu zużyciu energii i efektywności energetycznej. Uważa, że należy priorytetowo potraktować innowacje w tych sektorach przemysłu, które zużywają najwięcej energii.

84. Uważa, że takie przejście, o ile uda się je szybko przeprowadzić, mogłoby stanowić najistotniejsze źródło konkurencyjności energetycznej, obniżenia emisji CO₂ i tworzenia miejsc pracy niepodlegających delocalizacji.

85. Jest zdania, że w dziedzinie zatrudnienia i innowacji samorządy lokalne dysponują silnymi bodźcami do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz zwiększenia efektywności energetycznej za pośrednictwem polityki dotyczącej budownictwa, mieszkalnictwa, mobilności i planowania przestrzennego, a także kształcenia i szkolenia zawodowego.

86. Wyraża życzenie podjęcia współpracy z DG ds. Energii i DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej, a także ze Wspólnym Centrum Badawczym w celu zbadania możliwości nawiązania lepszych kontaktów/stworzenia lepszej synergii między polityką UE a jej programami finansowania, tak by w ramach strategii inteligentnej specjalizacji zoptymalizować lokalne i regionalne wysiłki inwestycyjne w dziedzinie energii.

87. Wskazuje na wysoką wartość dodaną wzmocnienia Wspólnoty Energetycznej poprzez m.in. usprawnienie mechanizmów stosowania prawa unijnego w państwach stronach Wspólnoty. Jednocześnie widzi istotną wartość dodaną płynącą z włączenia państw stron WE w unijne mechanizmy bezpieczeństwa energetycznego, w tym w nowe rozporządzenie SoS.

88. Wzywa państwa członkowskie, by zgodnie z zasadą solidarności skoordynowały swoje stanowiska i zajmowały tę samą pozycję w negocjacjach z państwami trzecimi; podkreśla, że współpraca w dziedzinie energii może przyczynić się do propagowania i wzmacniania demokracji, praworządności i praw człowieka w krajach partnerskich.

Odnosnie do zewnętrznych wymiarów polityki energetycznej:

89. Podkreśla, że Komitet Regionów regularnie uczestniczył w pracach platformy Partnerstwa Wschodniego „bezpieczeństwo energetyczne” i że doświadczenie Unii Europejskiej powinno być korzystne dla naszych partnerów zewnętrznych, wykorzystując jednocześnie wiedzę fachową przedsiębiorstw europejskich na temat przemysłu i technologii.

90. Zwraca uwagę, że projekty w zakresie zrównoważonej energii na szczeblu lokalnym i regionalnym to klucz do zmniejszenia zależności energetycznej Unii Europejskiej od źródeł energii i państw trzecich, z którymi często powiązani są dostawcy zewnętrzni, i że należy podjąć dodatkowe wysiłki, by lepiej wykorzystać ten potencjał; sugeruje, że Komitet Regionów powinien być bezpośrednio zaangażowany w przyszłe inicjatywy dotyczące zewnętrznej polityki energetycznej, zwłaszcza te na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Bruksela, dnia 14 października 2015 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów